

NEM SZOKVÁNYOS HALLGATÓK A TANÍTÓ- ÉS ÓVÓKÉPZÉSBEN

NON-TRADITIONAL STUDENTS IN PRESCHOOL AND PRIMARY SCHOOL TEACHER EDUCATION

Stark Gabriella

Abstract: This paper aims the participation of adult learners in higher education, precisely in the training of the kindergarten and elementary school teachers. The population is represented by the students (N=220) of the Babeş Bolyai University, Faculty of Psychology and Educational Sciences. Followed by empirical findings based on a survey which provides different aspects of how traditional and non-traditional students think about the problem of kindergarten and elementary school teacher education. In conclusion, the inflow of the adult learners (as non-traditional students) into the higher education, requires a reconsideration of the framework of teacher education.

Key words: higher education, teacher education, non-traditional students, adult learners

1. Nem szokványos hallgatói csoportok a felsőoktatásban

A Bologna-folyamat pedagógusképzésre gyakorolt hatását vizsgálva szembesültem a tanító- és óvóképzésben résztvevő felnőtt dolgozó hallgatók, mint nem szokványos hallgatók problémakörével. A kutatás során felmerülő problémát alátámasztják Forray–Kozma kutatásai (2011), akik szerint a '90-es évektől a nem szokványos hallgatók új csoportja jelentkezett tömegesen az oktatásba: a dolgozók, a felnőttek, az idősek. E csoportok beáramlása szétfeszíti a hagyományos oktatás kereteit. A nem szokványos hallgatók eme új csoportjának beáramlása a romániai felsőoktatásra is jellemző, ezen belül a tanító- és óvóképzésre is: egyre több olyan hallgató jelenik meg a egyetemi szintű tanító- és óvóképzésben, akinek már van középiskolai vagy főiskolai pedagógusi képesítése, s erre a képzési rendszer nincs megfelelően felkészülve.

A szakirodalomban számos megközelítés található a nem szokványos hallgatói csoportok¹ azonosítására. A legegyszerűbb meghatározás szerint azok a hallgatók tartoznak ide, akik mind korosztályi összetételük, mind előképzettségük alapján eltérnek a szokványos hallgatói csoportoktól (Szemerszki 2004, 57), vagyis akik nem közvetlenül a felsőfokú tanulmányaik után léptek be a felsőoktatásba. Tanulmányomban nem térek ki e fogalom szakirodalmi diskurzusainak tisztázására, Forray–Kozma (2011) alapján *nem szokványos hallgatóknak* tekintem azokat, akik munka mellett, felnőttként szerzik meg egyetemi oklevelüket, őket a továbbiakban *felnőtt dolgozó hallgatóknak* nevezem. *Szokványos hallgatóknak*² tekintem azokat a hallgatókat, akik egyetemi tanulmányaik ideje alatt nem dolgoznak; s általában közvetlenül az érettségi megszerzése után kezdték el az egyetemi tanulmányaikat. A távoktatás képzési formát felnőttoktatásnak is lehet tekinteni (Schillingné Horváth

¹ A magyar nyelvű szakirodalomban használt szinonimák: nem tradicionális hallgatók, nem tipikus hallgatók.

² A magyar nyelvű szakirodalomban használt szinonimák: tradicionális hallgatók, tipikus hallgatók.

– Kálmán – Kraiciné Szokoly 2006, 11), a távoktatáson tanulókat a szakirodalomban gyakran tekintik nem szokványos hallgatóknak (Szemerszki 2004). A távoktatáson tanuló hallgatók általában egybeesnek a nem szokványos hallgatók kategóriáival, de nem sorolható automatikusan a nem szokványos kategóriába minden távoktatást választó hallgató, mivel körükben is található szokványos hallgatót (aki nyomban az érettségi után iratkozott egyetemre, illetve nem dolgozik), s csak azért tanul távoktatáson, mivel ez a képzési forma könnyebben elvégezhetőnek tűnt számára a nappali képzéshöz képest, vagy nem jutott be államilag finanszírozott helyre, s tandíjfizetés mellett inkább a távoktatás képzésformáját választotta; netalán az egyetemre való iratkozásakor szándékában állt munkába állni, de nem sikerült elhelyezkednie.

2. Felnőtt dolgozó hallgatók – mint nem szokványos hallgatói csoport – a tanító- és óvóképzésben

Tanulmányomban a nem szokványos – felnőtt dolgozó – hallgatói csoport helyzetét mutatom be a tanító- és óvóképzésben egy kutatás adatainak tükrében, kiemelve a szokványos és nem szokványos hallgatói csoportok közötti különbségeket.

Az adatfelvételre 2010. februárjában került sor, a kutatás a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Pszichológia és Neveléstudományok Karának óvoda- és elemi oktatás pedagógiája szakos végzős hallgatói körében zajlott Kolozsváron, illetve a kihelyezett tagozatokon: Kézdivásárhelyen, Marosvásárhelyen, Szatmárnémetiben és Székelyudvarhelyen (N=220)³. Kutatási módszerként a kérdőíves lekérdezést választottuk a mintaszám, illetve területi szétszórtság miatt. A kikérdezés eszközeként a Szabó-Thalmeiner által megvalósított 2002-2004-es kutatás kérdőívének adaptált, bővített változatát alkalmaztuk az eredmények összehasonlíthatósága végett (Szabó-Thalmeiner 2009, 89; Szabó-Thalmeiner 2007, 205–209). Az adatok feldolgozása az SPSS statisztikai program segítségével történt.

A 220 végzős hallgató közül mindössze 66 (30%) tekinthető szokványos hallgatónak, aki nem dolgozik/dolgozott egyetemi tanulmányai alatt. A nappali tagozatos hallgatók fele nem dolgozik még, a távoktatásnak mindössze 5,2%-a; tehát távoktatáson tanuló hallgatók 5,2%-a szokványos hallgatónak tekinthető az általam felállított kategóriarendszer szerint (l. 1. táblázat).

1. táblázat: A felnőtt dolgozó hallgatók, mint nem szokványos hallgatói csoport jelenléte a tanító- és óvóképzésben

Hallgatótípus	Munkahely	Nappali tagozat	Távoktatás	Összesen	Kumulatív százalék
Nem szokványos - felnőtt dolgozó - hallgató	tanító	9,5% ⁴	32,2%	21,4%	21,4%
	óvodapedagógus	17,1%	50,4%	34,5%	55,9%
	tanár	3,8%	0,9%	2,3%	58,2%

³ Az adatfelvételt dr. Baranyai Tündével és dr. Szabó-Thalmeiner Noémival végeztük. A kutatási adatok egy része már publikálásra került (Baranyai 2010; Szabó-Thalmeiner 2010; Stark 2010; 2011), az adatok közül most csak azokra fókuszálok, amelyek igazolják jelen dolgozat problémafelvetését, azaz a nem szokványos – felnőtt dolgozó – hallgatók helyzetét a felsőoktatásban.

⁴ Gyakorisági eloszlás a képzésformán belül

	egyéb terület	12,4%	11,3%	11,8%	70,0%
Szokványos hallgató	nem dolgozik	57,1%	5,2%	30%	100,0%

Az 1. táblázat adataiból kitűnik, hogy a hallgatói minta 70%-a a nem szokványos – felnőtt dolgozó – hallgatók csoportjába sorolható. A felnőtt dolgozó hallgatók 11,8%-a más területen van foglalkoztatva, de a minta 58,2%-a már egyetemi tanulmányai alatt szakképzett pedagógusként dolgozik!

Mi újat nyújthat az egyetemi szintű tanító- és óvóképzés olyan felnőttnek, aki már akár harmadik – majdnem azonos – oklevél szerzi meg? A pedagógiai liceumban elsajátította a szakma alapjait, aztán beiratkozott főiskolára, majd kiegészítő évet végzett az egyetemi oklevél megszerzése érdekében, esetleg beiratkozik mesterképzésre is. Milyen a tanító- és óvóképzés egyéni és társadalmi megtérülési rátája⁵, ha egy szakmai elhelyezkedés lehetőségét adó oklevél megszerzéséhez kétszeres, háromszoros vagy akár négyszeres tőkebefektetésre van szükség? A tanító- és óvóképzés célja új munkaerő képzése lenne az oktatási rendszer számára, viszont a végzős hallgatók több mint fele már eleve tanügyben dolgozik, vagyis felnőtt dolgozó, nem szokványos hallgatónak minősül. Igaz, a már szakemberként dolgozók számára továbbképzésnek minősülhet az elvégzett felsőfokú alapképzés, de anyagilag túl költséges továbbképzésnek számít más továbbképzési programokhoz viszonyítva (a hároméves képzés tandíja 6 000 RON). Elgondolkodhatunk a megtérülési rátán, ha a képzés felét úgymond elpazaroljuk, s nem új munkaerőt képezünk, hanem az alapképzést továbbképzésként használjuk.

Noha tanulmányomban nem az életkort tekintem a szokványos és nem szokványos hallgatók megkülönböztető ismérveként, hanem hogy dolgoznak-e vagy sem tanulmányaik végzése mellett, megvizsgáltam a minta életkor szerinti megoszlását is. A kutatás 220 fős hallgatói mintájának átlagéletkora 26,59 év, tehát a hallgatói minta átlagéletkora is meghaladja a szokványos/tipikus hallgatók életkorát⁶. A hallgatók a 20–50 közötti életkorszámban mozognak (2. táblázat).

2. táblázat: A hallgatói minta életkor szerinti megoszlása

Életkor	Gyakoriság	Százalék	Relatív százalék	Kumulatív százalék
20-25	133	60,5%	60,5%	60,5%
26-30	28	12,7%	12,7%	73,2%
31-35	29	13,2%	13,2%	86,4%
36-40	15	6,8%	6,8%	93,2%
41-45	10	4,5%	4,5%	97,7%
46-50	5	2,3%	2,3%	100,0%
Összesen	220	100,0%	100,0%	

⁵ Az a hányados, amely az oktatási ráfordítások jelenértéke és az oktatás eredményeként várható hozamok jelenértéke között képezhető (Polónyi 2004, 5)

⁶ A nemzetközi szakirodalomban általában a 20–24 éves korosztályt tekintik a tipikus hallgatói korosztálynak (Szemerszki 2006).

A 2. táblázat adatai szerint végzős hallgatók 60,5%-a tartozik az életkor szerinti tipikus/szokványos hallgatók közé. De az életkort tekintve a nem szokványosság kritériumának, az tapasztalható, hogy magas számban képviseli magát ez a hallgatói csoport, mivel elég magas a 31–35, illetve 26–30 év közöttiek aránya (13.2%, illetve 12.7%), alacsonyabb arányban megtaláljuk a 36–40 éves (6.8%), 41–45 éves (4.5%), illetve a 46–50 éves korosztályt (2.3%) is.

Különbség mutatkozik a tanító- és óvóképzés minőségével való elégedettséget illetően a szokványos és nem szokványos hallgatók között.

3. táblázat: Elégedettségi szint a bolognai képzéssel (ötös skála)

Képzés részterülete	Hallgatói csoport	Elemsszám	Átlag	Szórás	Átlagtól való eltérés
Elméleti képzés	Nem szokványos	153	3,44	1,437	0,116
	Szokványos	66	3,58	1,124	0,138
Gyakorlati képzés	Nem szokványos	152	2,70	1,372	0,111
	Szokványos	66	3,24	1,325	0,163
Módszertani képzés	Nem szokványos	154	3,21	1,413	0,114
	Szokványos	66	3,24	1,110	0,137
Informatikai képzés	Nem szokványos	154	2,79	1,377	0,111
	Szokványos	66	2,76	1,229	0,151
Idegen nyelvi képzés	Nem szokványos	154	2,45	1,424	0,115
	Szokványos	66	2,23	1,161	0,143
Pedagógiai gyakorlat	Nem szokványos	151	2,56	1,508	0,123
	Szokványos	66	3,36	1,297	0,160

Leginkább az elméleti képzésükkel elégedettek a mind a szokványos, mind a nem szokványos hallgatók, közepesen jónak tartják még a módszertani képzésüket is. Az idegen nyelvi képzéssel a leginkább elégedetlenek, az egy évnél hosszabb nyelv tanulási időszakot első éven nem érzik elégségesnek a nyelvvizsgára való felkészüléshez, mely a licenszvizsgára való jelentkezés előfeltétele. Szignifikáns különbségek mutathatók ki a gyakorlati képzés megítélése ($p=0,007^{**}$), valamint a pedagógiai gyakorlat megítélése esetén ($p=0,000^{**}$): a szokványos hallgatók számottevően jobbnak ítélik meg a pedagógiai gyakorlat, valamint a gyakorlati képzés színvonalát, mint a felnőtt dolgozó hallgatók.

A továbbtanulási szándékukról/hajlandóságukról is megkérdeztem a hallgatókat.

4. táblázat: Végzősök továbbtanulási szándéka

Továbbtanulási szándék	Hallgatók összesen	Szokványos hallgatók	Nem szokványos hallgatók
Igen	50,9%	59,1%	47,4%
Nem	12,7%	9,1%	14,3%
Bizonytalan	36,4%	31,8%	38,3%

Mint ahogy az 4. táblázatból is kitűnik, a bolognai képzésben résztvevő hallgatók fele tovább akarja folytatni tanulmányait (a 2002–2004-ben a főiskolások körében végzett kutatás esetében ez az arány mindössze 14,2% volt – lásd Szabó-Thalmeiner 2009, 125). A szokványos hallgatók kissé nagyobb mértékben szeretnének továbbtanulni, mint a nem szokványos hallgatók⁷, de a különbség nem számottevő. Szabó-Thalmeiner kutatása szerint (2009, 125) a főiskolás hallgatók továbbtanulásként egy másik egyetemi alapszak elvégzésében láttak lehetőséget (91,11%), vagy egy másik rövid távú, főiskolai képzés elvégzésében (8,89%), ezzel szemben a bolognai képzésben részt vevő hallgatók több mint fele (58,6%) az alapképzés után folytatná tanulmányait a mesterképzésben, egy másik alapképzés elvégzésére a minta 7,9%-a vállalkozna, egyharmada pedig még nem tudja, milyen képzési formát választana.

5. táblázat: A továbbtanuláshoz választott képzési forma

Képzési forma	Szokványos hallgatók	Nem szokványos hallgatók	Hallgatók összesen
Másik alapképzés	4,8%	8,4%	7,9%
Mesterképzés	71,4%	48,1%	58,6%
Nem tudom	23,8%	34,4%	33,5%
Összesen	100,0%	100,0%	100,0%

A szokványos hallgatók nagyobb mértékben választanák a mesterképzést, mint a nem szokványos hallgatók, de ez eltérés nem szignifikáns.

Mivel a romániai felsőoktatásban egyre nagyobb hangsúlyt kapnak a mesterképzések (változatos képzési kínálat, növekvő beiskolázási arány, államilag támogatott helyek számának növekedése), sőt, a pedagógusok számára az új oktatási törvény által előrevetített pedagógusi életpálya modell előírja, külön megkérdeztük az óvoda- és elemi oktatás pedagógiája szakos hallgatókat, hogy részt vennének-e a bolognai folyamat képzési struktúrájába illeszkedő 2 éves mesteri képzésben. Az eredmények

⁷ A továbbtanulási hajlandóság aránya a felnőtt hallgatók esetében alacsonyabb, mint a magyarországi vizsgálatok esetében. Például Kispálné Horváth vizsgálatának eredményei szerint a felnőtt hallgatók 74%-a úgy véli, hogy a főiskolai diploma megszerzése után még fog formális keretek között tanulni (Kispálné Horváth 2007 a, 2007 b), ez jóval magasabb arány, mint a jelen kutatás 47,4%-a.

összecseneknek a korábbi kérdésblokk eredményeivel (vö. Szabó-Thalmeiner 2010, 45). A minta fele biztosan résztvenne, egyharmada még bizonytalan, s mindössze 12,67% állítja határozottan, hogy nem áll szándékában tovább tanulni

6. táblázat: Mesterképzésen való továbbtanulás szándéka

Mesterképzésben való részvétel	Szokványos hallgatók	Nem szokványos hallgatók	Hallgatók összesen
igen	60,6%	46,8%	56,0%
nem	10,6%	14,9%	12,7%
talán	22,7%	28,6%	24,3%
nem tudom	6,1%	9,7%	7,1%
Összesen	100,0%	100,0%	100,0%

A szokványos hallgatók inkább vennének részt a mesterképzésben, s kevésbé bizonytalanok, mint a nem szokványos hallgatók, de a különbség nem szignifikáns. Az eltérés azzal magyarázható, hogy a nem szokványos hallgatók dolgozóként számos nehézséggel szembesültek tanulmányaik végzése alatt, „elfáradtak” az egymásra tevődő képzések rendszerében, tartanak attól, hogy a mesterképzés nem fog sokkal többet nyújtani, mint a korábbi főiskolai vagy egyetemi alapképzés. Ennek következtében kevésbé nyitottak a bolognai képzés második szakaszában való részvételre, mint azok a szokványos hallgatók, akik az első pedagógusi oklevelüket szerzik meg.

A továbbtanulási szándék kinyilvánítása mellett a továbbtanulási indítékokat, mozgatórugókat is megvizsgáltam.

7. táblázat: Továbbtanulási indítékok

Indíték	Szokványos hallgatók	Nem szokványos hallgatók	Hallgatók összesen
Munkába lépés idejének kitolása	1%	1%	1%
Vonzó diákélet	3,34%	2,84%	3,9%
Több végzettség nélkül nem lehet érvényesülni a mai világban	38%	42%	40%
Szakmai ismeretek gazdagítása	71%		73,9%
Magasabb fizetés	42,6%	56%	49,3%
Magasabb szakmai pontszám	4%	33,4%	18,7%
Magasabb végzettség/oklevél	48,2%	58,2%	53,2%

Kollégákkal való szakmai kapcsolattartás	9,9%	9,9%	9,9%
Nem tudom	1%	1%	1%

A 7. táblázat adataiból kitűnik, hogy a szakmai ismeretek gazdagítása (73,9%), valamint a magasabb végzettség megszerzése (53,2%) motiválja a hallgatókat a továbbtanulásra. A pénz is megjelenik mint motiváció (49,3%), de nem olyan erősen, mint a szakmai ismeretek gazdagítása. A felnőtt dolgozó hallgatók számára a magasabb szakmai pontszám inkább motiváló erővel bír, mint a szokványos hallgatók számára, viszont a különbség nem számottevő. Érthető ez a tendencia, hisz a nem dolgozó hallgatók nem szembesülnek az állásuk megtartásának nehézségeivel.

A motivációk összecsengenek Baranyai – Szabó-Thalmeiner kiegészítő tanító- és óvóképzésben résztvevő hallgatók körében végzett vizsgálatával⁸ (2009). Vizsgálatukban kiemelték, hogy a kiegészítő képzésben résztvevőket az egyetemi oklevél megszerzése (79,5%), a nagyobb fizetés (43,2%), a magasabb pontszám (18,2%), az új ismeretek megszerzése (7,3%) motiválta tanulmányaik kiegészítésére. A 30 év fölötti pedagógusok említik leginkább, hogy az új ismeretek megszerzésért vállalkoztak újra a tanulásra. Szignifikáns különbségeket mutattak ki arra vonatkozóan is, hogy azokat a pedagógusokat, akik a főiskolai képzés előtt tanítóképző líceumot végeztek kevésbé motiváltak az új ismeretek megszerzése; a kutatók ezt azzal magyarázták, hogy a hosszas képzés során (harmadjára szerzik meg ugyanazt a képesítést, csak más szinten) már mindent elsajátítottak (Baranyai - Szabó-Thalmeiner 2009, 73–80).

A kutatásokból kirajzolódó motivációk összecsengenek Forray-Kozma kutatási eredményeivel, akik a magyarországi felnőtt hallgatók motivációit vizsgálva a diplomaszerezést és az érdeklődés kielégítését emelték ki legfontosabb indítékként (Forray-Kozma 2011).

Mivel a diplomaszerezés fontos motivációként jelenik meg a felnőtt dolgozó hallgatók esetében, elemeztem a hallgatók véleményét a bolognai óvodai és elemi oktatás pedagógiája szakos oklevél megítélésére vonatkozóan a közvetlen alkalmazók, vagyis az oktatási intézményvezetők körében.

A szokványos hallgatók jóval pozitívabbnak vélik az oklevél megítélését, mint a felnőtt dolgozó hallgatók. A jó elméleti és gyakorlati felkészültséget inkább a szokványosnak nevezhető hallgatók emelik ki, a felnőtt dolgozó hallgatók – akik már szembesültek a munkaadók véleményével – nagyobb arányban tartják azt, hogy az intézményvezetők nem ismerik a bolognai oklevelet, mint a még naiv, a munkaerőpiac realitásaival nem szembesült tipikus hallgatók.

8. táblázat: A bolognai oklevél megítélése (Forrás: Stark 2011)

Oklevél megítélése	Szokványos hallgatók	Nem szokványos hallgatók	Hallgatók összesen
Nem ismerik	1,8%	11,1%	8,4%
Nem érdekes az oklevél	26,8%	29,6%	28,8%
Jó elméleti felkészültség	16,1%	17,0%	16,8%

⁸ Az összehasonlítást azért tartom megvalósíthatónak, mivel a kiegészítő képzésben részt vevők teljesítik a felnőtt dolgozó hallgatók kritériumait: már elvégeztek egy főiskolai képzést, s munka mellett egészítik ki tanulmányaikat (megszerzik az egyetemi oklevelet).

Jó elméleti és gyakorlati felkészültség	39,3%	23,0%	27,7%
Nem egyenértékű a pedagógiai líceumi oklevéllel	10,7%	12,6%	12,0%
Egyéb	5,45	6,7%	6,3%

Továbbra is megjelenik az a köztudatban még mindig élő tévhit, hogy az egyetemi oklevél nem egyenértékű az intézményvezetők körében a korábbi pedagógiai líceumi oklevéllel (az elméletorientáltság miatt), ezt alátámasztja Szabó-Thalmeiner korábbi kutatása, mely szerint a pedagógiai líceumi képzés nagyobb hangsúlyt fektet a gyakorlati képzésre, míg a felsőfokú képzés a pedagógiai-pszichológiai jellegű elméleti tárgyakat helyezi előtérbe (Szabó-Thalmeiner 2009, 62). Mivel a jövő tanévtől már az iskolák fogják kiválasztani a jelentkezőket, várhatóan nagyobb súlya lesz annak is, hogy a pályázó milyen oklevéllel rendelkezik. Viszont mivel a köztudatban még mindig él az a hit, hogy az igazi pedagógus pedagógiai líceumból került ki, lépéselőnybe kerülhetnek majd a pedagógiai líceumot is végzett tanítók és óvodapedagógusok (eddig az alkalmazásnál nem számított, ha a pályázónak több oklevele is volt). Viszont ha a gazdasági mutatókat veszi majd figyelembe az intézményvezető, akkor fennállhat annak a veszélye, hogy az alacsonyabb végzettséggel rendelkezőket részesíti majd előnyben az alkalmazáskor, mivel kisebb bért kell fizetnie neki, mint egy magasabb végzettségű pedagógusnak.

3. Összefoglalás, kitekintés

A felnőtt dolgozó hallgatók – mint nem szokványos hallgatói csoport – tömeges beáramlása szükségessé teszi a hagyományos pedagógusképzés, a tanító- és óvóképzés kereteinek átgondolását, a felsőoktatás felnőttképzési funkcióinak előtérbe helyezését. A tanító- és óvóképzés rendszerében egyre több olyan hallgató jelenik meg, aki már második, vagy harmadik tanítói/óvodapedagógusi diplomáját szerzi meg; aki már az alapképzésbe szakemberként lép be. A nem szokványos (felnőtt dolgozó) hallgatók számára az alapképzés valójában továbbképzést jelent, az alapképzés költségein. Át kell gondolni az egyéni és társadalmi megtérülési rátákat ebben az esetben.

Át kellene gondolkodni a pedagógusképzés tartalmát, hogy megvalósíthassa a felnőttképzési funkcióját, kielégítve a nem szokványos hallgatók igényeit is, ügyelni kellene arra, hogy a hasonló tartalmú, különböző szinteken nyújtott képzések ne fedjék egymást. Átfogó képzési koncepciót kellene kidolgozni, tudatosan megtervezni, hogy az egyetemi alapképzés, illetve mesterképzés miben nyújtson többletet a főiskolai, illetve középiskolai pedagógusképzéshez képest, de ugyanakkor meg tudja adni az alapokat a képzésbe belépő szokványos hallgatók számára is; eme átfogó képzési koncepció alapján kellene kidolgozni a képzési szintek tartalmait.

Ugyanakkor lehetőséget kellene teremteni a korábban elvégzett képzések, a korábban megszerzett szakmai tapasztalat kreditként való beszámítására a formális (egyetemi) oktatás keretei között is. A felnőttképzés problémakörének előtérbe kerülése következtében fontossá vált, hogy a pedagógusképzési rendszer lehetőségeket – például a tanulmányi idő lerövidítésének lehetőségét, vagy a középiskolai/főiskolai pedagógia-pszichológia tárgyak kreditkévé való átalakításának lehetőségét – biztosítsa ama hallgatók számára, akik már hasonló profilú intézményben végezték korábbi tanulmányaikat. Hasonló gyakorlatok már működtek korábban: a főiskolák indulásakor lehetőség nyílt arra, hogy a korábban pedagógiai líceumot végzett hallgatók 2 év alatt elvégezhették a 3 éves főiskolát. Ugyanakkor a tanügyminisztérium által kidolgozott metodológia a technológiai és elhivatottsági líceumokban megszerzett szakmai képesítés elismerésére (5487/2011-es tanügyi rendelet) megfelelő kiindulópontot jelenthetne a korábbi szakmai képzések beszámítására az egyetemi szintű tanító- és óvóképzésben is.

Szakirodalom

- [1] Baranyai Tünde – Szabó-Thalmeiner Noémi (2009): Kiegészítő képzés a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Pszichológia és Neveléstudományok Kara szatmárnémeti tagozatának óvó-tanítóképző szakán. In: Bura László (szerk.): *Sodrásban*. Státus Kiadó, Csíkszereda, 73–81.
- [2] Baranyai Tünde (2010): Felkészültek-e a matematika oktatására a végzős óvó- és tanítóképzős hallgatók a BBTE kihelyezett tagozatain? In: Bura László (szerk.): *Útkeresés*. Státus Kiadó, Csíkszereda, 48–58.
- [3] Forray Katalin – Kozma Tamás (2011): Felnőttek a felsőoktatásban. In: *Az iskola térben, időben*. Új Mandátum Kiadó, Budapest. <http://mek.oszk.hu/09300/09363/09363.pdf>. Utolsó letöltés: 2011. 08. 05.
- [4] Kispálné Horváth Mária (2007a): A felnőttek tanulási jellemzői I. In: *Új Pedagógiai Szemle*. 9. sz. <http://www.ofi.hu/tudastar/kispalne-horvath-maria>. Utolsó letöltés: 2011. 09. 09.
- [5] Kispálné Horváth Mária (2007b): A felnőttek tanulási jellemzői II. In: *Új Pedagógiai Szemle*. 10. sz. <http://www.ofi.hu/tudastar/kispalne-horvath-maria-090617>. Utolsó letöltés: 2011. 09. 09.
- [6] Polónyi István (2004): *A felnőttképzés megtérülési mutatói*. Felsőoktatáskutatási Intézet, Budapest. edu-online.eu/hu/letoltes.php?fid=kutatas_kozben/294. Utolsó letöltés: 2011. 08. 05.
- [7] Schillingné Horváth Ágota – Kálmán Anikó – Kraiciné Szokoly Mária (2006): *A felsőoktatás helye a felnőttképzésben*. Debrecen, 2006.
- [8] http://www.mellern.hu/events/t0621/2006_konferencia_strategiai_hatterdokumentum.pdf. Utolsó letöltés ideje: 2011. 09.11.
- [9] Stark Gabriella (2010): Pedagógiai gyakorlat és elmélet viszonya az egyetemi szintű tanító- és óvóképzésben. In: Székely Tünde (szerk.): *XI. RODOSZ konferenciakötet*. RODOSZ, Kolozsvár. 391–406.
- [10] Stark Gabriella Mária (2011): Magyar nyelvű tanító- és óvóképzés a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen a hallgatók és oktatók szemszögéből. In: *Pedagogia-Online – Hungarian Educational Research Journal*. 1. sz. <http://herj.hu/2011/07/stark-gabriella-maria-magyar-nyelvu-tanito-es-ovokepzes-a-babes-bolyai-tudomanyegyetemen-a-hallgatok-es-az-oktato-k-szemszogebo/>. Utolsó letöltés: 2011. 08. 06.
- [11] Szabó-Thalmeiner Noémi (2007): *Az erdélyi magyar állami óvó- tanítóképzés jelenlegi helyzete és megújításának lehetőségei egy vizsgálat tükrében*. PhD disszertáció, Kézirat.
- [12] Szabó-Thalmeiner Noémi (2009): *Metszet. Az erdélyi magyar állami óvó- tanítóképzés húsz éve egy vizsgálat tükrében*. Státus Kiadó, Csíkszereda.
- [13] Szabó-Thalmeiner Noémi (2010): Jobb felkészítést nyújt-e az óvó-tanítóképzés a bolognai rendszer bevezetése után? In: Bura László (szerk.): *Útkeresés*. Csíkszereda: Státus Kiadó. 36–47.
- [14] Szemerszki Marianna (2004): Új lehetőségek a felsőoktatásban. *Educatio*. 1. szám. 55–66. http://www.hier.iif.hu/hu/educatio_reszletes.php?id=12. Utolsó letöltés: 2011. 12. 08.
- [15] Szemerszki Marianna (2006): Hallgatók a tömegesedés időszakában. *Educatio* 4. szám. 736–752. http://www.hier.iif.hu/hu/educatio_reszletes.php?id=63. Utolsó letöltés: 2011. 09. 08.
- [16] *5487/2011-es tanügyi rendelet – Ordin nr. 5487/29.09.2011 pentru aprobarea Regulamentului privind recunoaşterea în învăţământul terţiar nonuniversitar a studiilor obţinute în cadrul învăţământului liceal - filiera tehnologică sau vocaţională. <http://www.edu.ro/index.php/base/noutati>. Utolsó letöltés: 2011. 12. 08.

Szerző

Stark Gabriella, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Szatmárnémeti (Románia).
E-mail: ngabriella77@yahoo.com

